СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 208. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 7-го ВЕРЕСНЯ, 1951. No. 208. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 7, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

АМЕРИКА ЗАМОВИЛА ПЕРШИЙ АТОМОВИЙ ЛІТАК

Вашингтон, 5 вересня. — Урядовці повітряних сил заявили, що вони склали умову з підприємством будови літаків Консолідейтед Вулті Еркрафт Корпорейшен на побудову першого в світі літака, порушуваного атомовою силою. Окремий контракт склали ще в березні з підприємством Дженерал Електрик Компані на виріб мотора, який міг би бути порушуваний ядровою енерґією і бути придатним для такого літака. Урядовці не виявили, коли новий літак має бути готовий, і не сказали, який це буде модель. Одначе, впадає в очі те, що замовлення дали вирібникам найбільших у світі бомбардувальників, а саме Бі-36. Урядовці відмовилися також потвердити або заперечити, що проєктований атомовий літак буде тільки пристосуванням до нових потреб ново побудованого літака Бі-60, який знову становить собою лише відміну літака Бі-36. Його теж будує тепер Консолідейтед Вулті.

Контракт на атомовий літак виданий дві неділі після оголошення контракту на атомове підводне судно підприємством Електрик Бовт Компані з Ґротон, Конн. Обидва нові роди зброї коріняться в дослідах і досвідах із застосуванням атомової сили, початих негайно після другої світової війни. Літак, званий Бі-36, може везти найбільше 84,000 фунтів бомб на віддаль 5,000 миль, а опісля може летіти других 5,000 миль від своєї цілі. Ці інформації мають бути тільки підставою здогадів про те, який тягар можуть везти нові атомові бомбардувальники. Знавці передбачують, що атомовий літак могтиме кілька разів облетіти навколо земного ґльобусу зі швидкістю звуку, а атомове судно могтиме залишатися під водою без кінця.

СЕНАТ УХВАЛИВ 5.8 БІЛІОНА НА ВІЙСЬКОВІ БАЗИ

Вашингтон. — Сенат ухвалив бил на військові видатки висотою $5,887,669,173, які мають бути вжиті на побудову сотень нових повітряних баз як у самій Америці так і закордоном, щоб оточити Росію повітряним перстенем. Ухвала піде ще на спільну конференцію Палати й Сенату, щоб Сенат збільшив ці видатки на $95,000,000. Бил передбачає тепер тільки повноваження для видатків; окрема дискусія буде про фонди для баз.

ІНДІЯНИНА ПОХОРОНИЛИ НА ЦВИНТАРІ В АРЛІНҐТОН

Вашинґтон. — Сержант Джан Р. Райс, з індіянського племени Віннебаґо, забитий у Корейській війні минулого року, похоронений на Національнім Цвинтарі Арлінґтон. Його привезли сюди з Сію Ситі, у стейті Айова, де не дозволили поховати його на місцевому цвинтарі тому, що він не належить до білої раси. На похороні був приявний сенатор з Айови, Ґай М. Ґілет і яких 400 інших осіб. Президент Труман, який наказав похоронити небіжчика в Арлінґтон, прислав вінець на похорон, бо особисто не міг явитися, виїхавши на конференцію до Сан Франсіско. Катафалк сержанта, везли шість коней, а похорон відбувся з військовими церемоніями і сальвами з крісів. При гробі була рідня, а останню релігійну службу відправив катол. військовий капелян.

ТРУМАН ОГЛЯДАЄ НОВУ ПОВІНЬ У КАНЗАСІ

Канзас Сиτі, 5 вересня. — Президент Труман, повертаючися з подорожі до Сан Франсіско, наказав летіти літакові низько понад заллитими новою повінню просторами над ріками Мизури і Канзас, щоб побачити розміри нещастя. З уваги на поновну небезпеку для міста, влада наказала мешканцям деяких дільниць міста виселитись. Також стримане постачання живого товару на заріз до місцевих різниць. Президент висів з літака на майдані в Канзас Сиτі, де його зустріла його жінка й інші члени родини. З аеродрому він поїхав до свого рідного дому в Індепенденс. Звідти він незабаром повертається до Вашинґтону.

ВИДАНИЙ СУДОВИЙ НАКАЗ ЗАКІНЧИТИ СТРАЙК МІДЯРІВ

Денвер, у стейті Колорадо. — Уряд дістав від федерального окружного суду тимчасове право видати наказ юнії мідярів, щоб вона закінчила страйк і щоб її члени повернулися до праці в шахтах, заводах і ливарнях. Юнія обіцяла негайно повідомити свої відділи у 52 містах про цей наказ. Тимчасовий наказ вирішив окружний федеральний суддя з Денвер, Алфред П. Мурра на вимогу генерального прокуратора Дж. Гаверда МекҐрета з Вашинґтону. Відповідно написану скаргу привезли до суду два асистенти ген. прокуратора з Вашинґтону з відповідними афідевітами, підписаними верховними урядовцями. В афідевитах наведені докази, що страйк припиняє оборонну програму нації. Один афідевит, підписаний директором мобілізації Чарлсом Е. Вилсоном, твердить, що продовження страйку навіть на короткий час завдасть величезної шкоди господарству ЗДА. Страйк триває від 27 серпня і охоплює 100,000 робітників. Крім того, звільнили інших 42,000 робітників, робота яких залежна від постачання продуктів, вироблених мідярами.

Без уваги на страйк мідярів уряд запровадив нове обмеження видачі дозволів на користування запасами міди, заліза й алюмінію для цивільної продукції. Найбільша увага звернена на мідь, запаси якої у „розпачливому стані", як сказано в розпорядженні. Водночас уряд видав автомобілевим підприємствам дозвіл підвищити ціну на авта до 10 відсотків.

В АМЕРИЦІ

● **Президент запросив губ. Дюї** на розмову до Білого Дому. Хоче особисто довідатися про його спостереження з подорожі на Далекий Схід і до Кореї.

● **Дворічна дівчинка,** Мері Пейн з Нюберґ, у стейті Ореґон, впала до нововикопаної криниці, глибиною 22 стопи. Добровольці за чотири години викопали окремий підкоп коло криниці і врятували дитину. Вона впала ногами вниз і стояла по пояс у болоті.

● **Дві прилюдні школи згоріли** на початку шкільного року в Дітройті. Підозрівають, що їх підпалили діти, які не хотіли йти до школи.

● **Третій прохід в тунелі Линколна** під рікою Гудсон з Ню Йорку до стейту Ню Джерзі почнуть будувати незабаром. Новий шлях коштуватиме $80,000.000.

● **Дістав $5,000** з допомогових фондів („ріліф"), а залишив у таємнім сховку $11,500 садовий робітник у Мавит Вернон, Н. Й., Луіджі Фіммі. Він помер в автомобільній катастрофі. Допомогу діставав девʼять років.

● **Вставили нові вікна** з шибами забезпеченими проти куль у гробниці Ґордона Мек Кій, у Питсфілд, Масс, Діти раз-у-раз вибивали шиби в гробниці кол. фабриканта взуття, який залишив на Гарвардський університет $16,000,000 в 1903 році.

ГЕН. РІДЖВЕЙ ПРОПОНУЄ ЗМІНУ МІСЦЯ ПЕРЕГОВОРІВ В КОРЕЇ

Токіо, 6 вересня. Аліянтський головний командант на Далекому Сході, ген. Метью Ріджвей, запропонував вчора комуністичним командантам зміну місця переговорів в справі перемир'я в Кореї, щоб в той спосіб виключити можливість не тільки самих „випадків" порушення невтральности, але й закидів на цю тему, з причини яких вже від двох тижнів припинено переговори. Свою пропозицію видвигнув ген. Ріджвей в повідомленні до аліянтського зв'язкового офіцера, рекомендуючи йому негайно зустрітись з комуністичним представником та запропонувати таку зміну. Ген. Ріджвей рівночасно відповів на останні нові закиди комуністів щодо порушення невтральности Каесонґу, відкидаючи їх як „цілком безпідставні і фальшиві". Що більше, ген. Ріджвей виразно заявляє, що коли б навіть закидувані комуністами випадки порушення невтральности трапилися, то вони могли бути заінсценізовані виключно самими комуністами, щоб опісля мати підставу до злобних обвинувачень проти аліянтів. Ген. Ріджвей закликає комуністичних командантів від імені репрезентованих ним мільйонів людей Об'єднаних Націй, щоб вони припинили таку практику, яка вже зустрілася зі засудом в цілому світі. Тому теж він пропонує, щоб комуністи, якщо вони справді бажають відновлення перерваних ними переговорів, вислали негайно свого представника на зустріч з аліянтським зв'язковим офіцером та обговорили можливість зміни місця переговорів. Ген. Ріджвей сам не пропонує конкретно жадного нового місця, але здогадуються, що аліянтський представник може повторити аліянтську первісну пропозицію, щоб переговори відбувалися на невтральному данському шпитальному кораблі на водах східно-корейського порту Вонсан.

ВЕЛИКА ПЕРЕМОГА АЛІЯНТСЬКИХ ВІЙСЬК В КОРЕЇ

Корея ,6 вересня. — Головна квартира американської 8-мої Армії повідомила вчора про переможне закінчення більшої битви за гірський хребет на північ від Янґґу в північно-східній Кореї. Битва тривала 17 днів і її закінчення наступило в несподіваний спосіб, бо коли аліянтські війська виступили до кінцевого наступу, вони вже натрапили тільки на відносно малий спротив з боку недобитків комуністичного полку, тоді коли головні ворожі сили відступили. Ця битва коштувала ворогові понад 10,000 вояків вбитими. Аліянтські втрати були відносно дуже легкі. Цею перемогою аліянти здобули рішальний стратегічний терен, пересуваючи свій фронт на приблизно 5 миль дальше на північ. Зміна цеї фронтової лінії може мати рішальне значення на випадок, коли б комуністи, які сконцентрували на фронті знову величезні сили, задумали почати новий генеральний наступ.

СОВЄТСЬКІ ТАНКИ ЗНОВУ НА КОРЕЙСЬКОМУ ФРОНТІ

Корея. — На західно-корейському фронті біля Йончон на північ від Сеул знову появилися відомі з другої світової війни совєтські танки Т-34. Це повідомлення сходиться з іншими вістками про скупчення на фронті нових величезних комуністичних сил в кількості понад 700,000 вояків, включно з новими „кавказькими" та іншими совєтськими „добровольцями", між якими мають бути окремі відділи німців та інших европейських совєтських сателітів. Крім того, на „протеґованих базах" в Манджурії червоні мали сконцентрувати теж готових до участи в корейській війні 1,000 боєвих літаків. Все це викликає підозріння, що червоні тенденційно створюють причини для перервання переговорів в справі перемир'я, та що дотеперішні переговори вони тільки використали на те, щоб сконцентрувати нові сили на фронті та приготовитись до нового наступу, після їхньої поразки минулої весни.

НЕ МАҐІКА АТОМОВОЇ БОМБИ· А СПРАВЖНЯ ЗБРОЯ СТРИМАЄ РОСІЮ—ЗАЯВИВ КОНАНТ

Ню Йорк, 5 вересня· — Д-р Джеймс Брайент Конант, атомовий науковець і президент університету Гарвард, сказав на зібранні 6,000 хеміків, що Росію треба поборювати відповідною військовою силою, а не „маґікою атомової бомби". Частина хеміків із загального числа 18,000 зібралася на нараду в касарні 71 полку, щоб заслухати святочні привіти, які надійшли з нагоди діямантового ювілею Американського Хемічного Товариства. Д-р Конант, як головний промовець, заявив, що він не плекає надій на „золоте багатство атомового віку", як це звичайно тепер говорять. Він сказав, що вже скоріше енергія соняшних променів дасть промисловості потрібну силу ніж атомові винаходи. „Стурбоване людство випробовує також один політичний винахід за другим, щоб якось вийти з атомового віку „завважав Конант, одначе, на його думку, треба більше ваги привязувати до „хемічного віку". При цих словах він поглянув· на свою хрусталеву кулю і згадав про винаходи з пластику. Говорячи про силу сонця, він твердив, що при його помочі можна буде діставати чисту воду з моря і в такий спосіб солона морська вода дасть можливість перетворити прибережні пустелі на квітучі сади. Розвиток атомової енерґії вимагає великих капіталів, на думку Конантаа, а це гальмує її використання для різних цілей.

П. ФЕДЕНКО ВИЯСНЯЄ СВОЄ СТАНОВИЩЕ ДО ПЛЕБІСЦИТУ В УКРАЇНІ

Панас Феденко, член Виконного Органу УНРади, який від імені Інформаційної Служби УНРади опублікував в Ню Йорк Таймсі з 17-го серпня довшого листа на тему українського становища до російської політики відносно України, вияснює в листі до „Свободи", що Н. Й. Таймс „зробив скорочення в згаданому обширному листі" і „тому виникає неясність в справі трактування плебісциту". Скорочене Н. Й. Таймсом місце звучало: „Вони (росіяни — П. Ф.) забувають, що такий плебісцит (чи український нарід хоче бути незалежний від Москви після розвалу большевизму — Ред.) санкціонував би беззаконне большевицьке завоювання як законне. Завойовані народи (Україна, Грузія, Вірменія і ін.) мали свої вільно вибрані парляменти, які проголосили незалежність цих країн. Коли б однак дійшло до плебісциту, то мали б бути взяті на увагу відповідно слідуючі факти . . .". Переданий українською пресою скорочений Н. Й. Таймсом лист п. Феденка викликав власне в справі плебісциту досить гостру реакцію українського загалу, який рішучо і безумовно відкидає саму концепцію плебісциту.

(Текст листа на ст. 3-тій)

РІШАЛЬНА ПОРАЗКА НА КОНФЕРЕНЦІЇ В САН ФРАНСІСКО

Сан Франсіско, 6 вересня. — Совєтський представник на конференції в Сан Франсіско і його польський та чеський сателіти віднесли вчора вже на першій діловій сесії рішальну поразку, правдоподібно навіть не здавши собі добре справи коли, чому і як. Впродовж першої години сесії вони мали всі вигляди на те, щоб продовжувати в безконечність вже самі наради над порядком нарад, домагаючись насамперед включення в конференцію представника комуністичного Китаю, а дальше — необмеженого часу на дискусію та на право доповнювати або „поправляти" проєктовані постанови договору. — Впродовж цеї години атмосфера на залі нарад була до краю напружена і загально очікувано дипломатичної „бурі". Але власне тоді, як Громико і його сателіти були на найкращій дорозі ввести замішання в наради вже в першому діловому їх дні, домініканський представник несподівано поставив внесок, щоб закрити дискусію над порядком нарад. Його піддержав представник Куби. — Представники Злучених Держав і Британії самі не забирали в тій справі голосу, але внесок негайно прийнято більшістю 25 голосів проти 8 і справа, яка давала Совєтам найбільшу нагоду на введення замішання на конференції, була нагло і несподівано перерішена. З тою хвилиною зникло перше замішання і конференція пішла цілком по такій лінії, як того бажали собі Злучені Держави і Британія з їхніми союзниками. До інших важливіщих подій на вчорашній сесії належать: 1. Конференція прийняла більшістю 48 голосів проти трьох запропонований Злученими Державами порядок нарад, в якому виключається будь-які доповнення або поправки до проєкту договору та обмежується час дискусії до одної години формальних виступів кожного делеґата; 2. Всі совєтські звичайні і наглі внески для зміни порядку нарад були кожночасно відкинені, не здобувши ані разу піддержки з боку будь-якого західного представника; 3. Внесок державного секретаря Ачесона, — щоби совєтську пропозицію відносно запрошення на конференцію комуно-китайського представника виключити з порядку нарад, був прийнятий більшістю 46 проти 3 голосів; 4. Державний секретар Ачесон був вибраний постійним головою конференції, а австралійський амбасадор у Вашинґтоні, Персі С. Спендер, його заступником; 5. Хоча конференція виключила будь-які доповнення і поправки до проєкту договору, совєтський представник поширив між делеґатами свої проєкти таких поправок і доповнень, домагаючись головно визнання комуно - китайської суверенности над Формозою, Манджурією і Пескадорами; — совєтської суверенности над Південним Сахаліном і Курилями, та японської суверенности над островами Рюкю і Бонін, що їх задумують задержати Злучені Держави для своїх військовчх баз на необмежений час. Вчорашній перебіг нарад дає запоруку, що конференція може закінчитись в передбаченому часі в найближчу суботу.

ІСТОРИЧНА МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В САН ФРАНСІСКО. Конференцію відкрив президент Труман, пропонуючи Японії „обмежену участь в мирі" та заявляючи—без поіменної згадки про Совєтський Союз—що „ця конференція виявить, хто справді змагає до миру і хто намагається в цьому перешкодити". Державний секретар Дін Ачесон, разом з усіми приявними, оплескує заяву президента.

СОВЄТСЬКА КРИТИКА ПРОЄКТУ ДОГОВОРУ З ЯПОНІЄЮ

Сан Франсіско. — Совєтський представник на мировій конференції, заступник міністра закордонних справ А. Ґромико, вже в першому діловому дні нарад скористав з прислуговуючого йому права одної години формального виясненсвого становища відносно договору та з'ясував такі совєтські застереження щодо американсько-британського проєкту: — 1. Проєкт договору не дає достаточних ґарантій проти відродження японського мілітаризму; 2. Він практично не передбачає відкликання окупаційних військ; 3. Він „промощує Японії шлях до участи в аґресивному далеко - східньому бльоці під проводом Злучених Держав"; 4. Він не забезпечує „демократизації" Японії та придавлення „фашистських тенденцій"; 5. Його територіяльні постанови порушують права „Китайської народної республіки"; 6. Вони порушують теж совєтські територіяльні права; 7. Його постанови створюють передумови для — „поневолення японського господарства американськими монополіями"; 8. Проєкт договору „іґнорує домагання" націй, пошкодованих японською аґресією. Підчас своїх виводів Ґромико постійно лаяв за „імперіялізм" та „аґресію" Злучені Держави, прокидаючись рівночасно „оборонцем" азійських народів. Проти такої совєтської „оборони" застерігся рішучо від імені азійських народів — представник Цейлону.

БРИТАНСЬКЕ РОБІТНИЦТВО ПІДДЕРЖУЄ ТЕПЕРІШНЮ ПОЛІТИКУ УРЯДУ

Блекпул, Англія. — Британський Трейд-Юнійний Конґрес, у висліді своїх річних нарад, дав вчора могутню піддержку теперішньому лейбуристському урядові в його теперішній політиці, зокрема відносно оборонної підготовки та співпраці з Америкою й іншими аліянтами. 900 делеґатів з'їзду, що репрезентують понад 8,000,000 зорганізованих в своїх професійних спілках британських робітників, рішучо відкинули філософію „невтральности" лівого лейбуристського лідера Бевана, даючи повну піддержку урядовій програмі зброєння. Великою більшістю голосів відкинено ліві резолюції відносно „залишення піддержки ремілітаризації Німеччини і Японії" та відносно „припинення американської інтерференції" в британській торговельній політиці, що було рівнозначне з домаганням відновлення і скріплення торговельних стосунків зі Сходом. Кінцеві ухвали Трейд-Юнійного Конґресу виявили недвозначно, що британське робітництво вповні здає собі справу з теперішньої комуністичної загрози в світі та рішене дати свій вклад в боротьбу проти неї.

● **Естуро Шіно** — керівник японської компартії та 11 інших її провідників втікли від арештів ще перед початком пошуків по всій країні за 17-ма комуністичними ватажками. П'ять із них уже заарештовані. Ці заходи японський уряд вжив у зв'язку з заколотами комуністів проти мирового договору.

● **Переговори з Совєтами в справі Ленд-Лізу знову перервані.** Америка вивчає нову совєтську „довгу й вітром підшиту" ноту.

ІРАН ЗАПОВІДАЄ УЛЬТИМАТИВНЕ ДОМАГАННЯ ДО БРИТАНІЇ

Тегеран, Іран. Премієр Моссадех заповів вчора в сенаті, що іранський уряд задумує звернутися з ультимативним домаганням до Британії, щоб вона відновила нафтові переговори на базі іранських пропозицій найпізніше до двох тижнів, бо після того часу будуть скасовані дозволи на побут в Ірані для всіх британських нафтових техніків і спеціялістів. Сенат дав в цій справі урядові одноголосне довір'я, тільки при двох здержаних голосах. В цій самій справі має відбутися ще надзвичайна сесія нижчої палати парляменту. Моссадех рівночасно з'ясував три головні пункти, на тему яких іранський уряд готовий переговорювати з Британією, а саме: 1. продаж нафти Британії; 2. взаємні претенсії до відшкодувань і 3. статут британських нафтових техніків і спеціялістів в рямках націоналізаційного закону.

В СВІТІ

● **Соціялісти, комуністи і деґолісти** спільно поборюють уряд Плевена з приводу його вимоги відкласти на рік дискусію про ціни на пшеницю і хліб. Невідомо, чи Плевен вважатиме це за вислів недовір'я і чи не подасться до демісії.

● **Високий комісар ЗДА в Німеччині МекКлой виїхав** із Франкфурту до Вашинґтону на нараду міністрів закордонних справ Франції, Англії і ЗДА, пообіцявши, що, повернувшись назад, засяде з урядом в Боні за справи миру з Німеччиною.

● **Ракетний бомбардувальник,** що міг би облетіти землю за дві години, намагаються побудувати Совєти на підставі вкрадених німецьких плянів, виготовлених підчас війни — заявив німецький фахівець ракетних моторів д-р Е. Зенґер.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕКУЧА ПРОБЛЕМА

„День Праці" вважається останнім днем літнього відпочинку. По нім усе починає вертати до нормального життя—в хаті, організації й бизнесі. Так воно водиться в Америці й до цього пристосовується теж і українське життя.

Це нормальне життя починається в першу чергу від дітей, що мають йти до школи. Не така то легка проблема навіть для „старих" американців, а куди важча для „нових", діти яких повинні б знати щось більше, ніж те, що їм передає американська школа, хоча б і найкраща. Якраз українська дитина, яку саме маємо на думці, повинна би те „більше" знати. Але де вона може цього знання набрати, хто її може цього навчити?

Ця проблема завдавала американським українцям завжди багато клопоту, бо не було ні своїх шкіл, ні своїх фахових учителів, ні матеріяльних засобів, потрібних на ведення рідної школи, чи хоч українських курсів. Не хочемо говорити про минуле, бо воно не вернеться. Що ми втратили через занедбання рідної школи, самі знаємо. Тепер у кожній ділянці нашої громадської праці відчувається брак активности тут родженої нашої молоді. В цьому вина наша, старшого покоління, яке про свою школу говорило, але про неї як слід таки не подбало. Але навіть і ті, що недавно прибули до Америки, теж не виявляють особливого зацікавлення проблемою рідної школи і навчанням своєї дитини українською мовою. Доходить до того, що вже тепер дехто побоюється, щоб ті українські діти, які прибули до Америки два чи три роки тому, не забули української мови цілковито. Вони ще можуть розуміти її якийсь час, але не будуть нею говорити. Про це чуємо в приватних розмовах, про ці речі говориться вже на різних нарадах, доповідях, чи в дописах до преси. Стверджують це не старі імігранти, але ті, що походять з нової іміграції, яка називає себе „політичною" і вважає себе „сіллю землі".

Сьогодні обставини такі, що коли б громадянство поставилось до справи рідної школи з повною увагою, то можна б задержати при українській спільноті бодай велику кількість тієї нашої молоді, яка недавно сюди прибула. Інакше вона цілком певно пропаде, як можлива майбутня головна підпора тієї ідейної праці, яка змагає до культивування в Америці найкращих виявів духа української нації, її культури та її волелюбних змагань.

Думаємо, що ми вже настільки свідомі, що розуміємо вагу величезної шкоди, яку потерпів би український нарід, коли б ми через свою легкодушність втратили в Америці ще й ту молодь, що родилась на українській землі й то в час, коли Україна в огні і крові. Відповідальність за душу цієї молоді спадає на нас усіх, а зокрема на тих, що її сюди привели.

Маємо українські школи, які повинні заповнитись українськими дітьми. Маємо курси українознавства, ведені знаменитими педагогами й українознавцями, управа яких не повинна журитись, звідки дітей і грошей взяти на їх ведення, бо це належить до обов'язку і сумління кожної української родини, що має дітей шкільного віку. Знову там, де нема української школи, цілоденної чи вечірньої, ні українських курсів, треба їх зараз, таки цього місяця зорганізувати.

Подбати про це треба кожній громаді, усім організаціям на місцях, усьому громадянству, а в першу чергу тим батькам, що мають дітей.

Американські бази в Африці

Америка не хоче війни. Вона боїться її і з тим цілком не криється, бо цей страх є не так за долю самої Америки, як головно за долю інших країн і народів. Президент Труман, промовляючи на зібранні Демократичної партії безпосередньо перед своїм виступом на інавґурації мирової конференції в Сан Франсіско, заявив: „Це фантастичне, що може статися при вжитті нової зброї, яка тепер будується в цій країні -- не тільки тої, якої ми всі найбільше боїмося, бо є ще деяка інша зброя, фантастична в своїй дії". Невідомо, яку саме зброю, водневу чи ще іншу мав на думці президент. Але можна уявити собі її „фантастичність", як вона має бути ще страшніша від атомової бомби. Тому президент закликав усіх до співпраці для миру, щоб рятувати цивілізацію, яка могла б зникнути з лиця землі, можливо навіть і зі самим „лицем землі", якщо б прийшло до нової світової війни.

Здаючи собі найкраще справу з „фантастичної" загрози для людства в новій війні, Америка робить всі заходи для вдержання миру. Але на підставі дотеперішнього досвіду вона мусіла прийти до переконання, що єдиним ще виглядом на вдержання миру, може бути тільки максимальна готовість до війни, що запевнювала б теж найшвидшу перемогу, якщоб війна була неминуча. Тому теж Америка не занедбує нічого, що могло б збільшити її військову могутність та запевнити максимальну стратегічну перевагу. До цих заходів треба зарахувати і розбудову американських військових баз в Північній Африці, про які відносно мало відомо, але які в потребі можуть мати рішальне стратегічне значення.

На розпалених африканським сонцем пісках французького Марокка завершується будову американських аеродромів і авіяційних баз, з яких американські воєнні літаки можуть опановувати небесні простори цілої Европи включно зі Совєтським Союзом. Будову цих супераеродромів завершується тепер поспішними темпами, вважаючи їх есенціональною частиною західної оборони.

В загальному у Марокко розбудовується тепер п'ять американських авіяційних баз. Їх величина і розміщення становить потрійну загрозу для Совєтського Союзу, якщоб він поважився на війну. Великі бомбардувальники, вилітаючи з тих баз, могли б без труду вдиратися глибоко за залізну заслону. Боєві турбо-літаки зможуть в найкоротшому часі переноситись з цих аеродромів на заавансовані бази в Західній Европі, якщоб того вимагала стратегічна тактика і потреби. Крім панування над Середземним морем, транспортові літаки з цих баз зможуть швидко забезпечувати інші американські бази в Африці, Европі і на Близькому Сході.

В початкових плянах ці бази мали бути збудовані до кінця 1952 року. Війна в Кореї та дальше політичне напруження в світі приспішили здійснення тих плянів і бази будуть готові вже в короткому часі, коштом майже одного біліона долярів. Згідно з договором з Францією, американський авіяційний персонал в мирних часах повинен бути обмежений на тих базах до 8,000 осіб. На випадок війни не буде щодо цього жадних обмежень.

Будова баз ще не закінчена, але вони вже сьогодні дають західно-европейській обороні сильну перевагу над евентуальним совєтським противником, що з черги може бути досить важливим арґументом для вдержання миру.

Марія Овчаренко

Із перспективи десятиріччя

Вже більше як десять років проминуло від того часу, коли впали перші німецькі бомби, і Европою сколихнув шалений вихор знищення і жаху. У цьому божевільному крутіжі наші землі стали тереном чужих порахунків, а нашу долю жорстоко вирішено понад нашими головами.

Хто з нас, будучи тоді на українських західних землях не пригадує собі пам'ятної осени 1939. р., що започаткував стільки горя і наше скитання по всіх частинах глобу...

Ще димилися пожарища, і шляхами сунули армії, як стежками й дорогами попри гарматні дула й танки безперервно йшли мандрівники... Одні на захід, другі на схід. А ті, що залишились, з тривогою думали, що буде дальше.

Зі сходу насувалась чорна хмара . . .

Історичного вересня 1939. р. піднялась „залізна занавіса" на фатальній річці Збруч. Совєтська дійсність, про яку ми знали аж надто багато, мала стати фактом між нами.

Спершу і ця дивовижна армія в пом'ятих незграбних шинелях, і ця до неймовірности примітивна пропаґанда з трафаретним: „Бога нєт!" і „В нас больше всього!", і ці жінки в передпотопної моди одягах — все це виглядало б на веселу фарсу, коли б не було надто траґічне.

Це був абсолютно чужий, наче з другої планети світ. Але два роки без трьох місяців були достатнім часом, щоб пізнати страховище, яке носить назву совєтської держави і щоб вистудіювати продукт тієї держави, т. зв. совєтську людину з її складною окремішною психікою.

Як до одчаю сумно і як моторошно було усвідомити, що цей примітивний побут, ці сірі з безособовим порожнім виразом люди, яких „привілеєм" були два невідступні почуття: страх і безнадія, і ціла жорстока совєтська дійсність мала стати нашим призначенням і нашою найближчою майбутністю . . .

Проте ми мусіли сприйняти цей світ, бо в сірій масі, що переступивши Збруч, заливала наші міста й містечка, під безформеною совєтською машкарою крилось те, чого ми шукали: Україна. Мимоволі здригалось серце, як над Львовом, так довго принижуваним польським шовінізмом, лунали урядові лозунги про прадавній український город, як зводливо звучали дорогі українському серцю назви: „Університет ім. Ів. Франка, Театр ім. Л. Українки, школа імени Шевченка", як переливавсь могутній голос орденоносної співачки Петрусенко: „Україно моя, Україно".

Але ця офіційна, подарована з ласки Кремля Україна не була справжньою, нашою Україною, за якою тужила наша душа. Ми шукали її, ловлячи жадібно кожний звук співучої мови, кожний незамаскований погляд, кожний мимовільний усміх і щиріший стиск руки, у романтичних снах мріючи про Золотоверхий, про Дніпро-Славуту й широкі степи.

Одночасно й вони шукали того самого, тієї ж України . . . між нами, неменш мріючи про Львів, як ми про Київ . . .

Але наш підхід був діяметрально різний. Підчас коли ми кидались з неприборканим ентузіязмом, гарячково, як недосвідчені діти, нерідко платячи за те дорогою данню за ґратами НКВД, вони розглядались обережно, обмірковуючи кожний рух . . .

Нас відділяла стіна незнання, відчуження і недовір'я, чуйне вухо сексотів і ціла армія НКВД-истів. Нелегко було проскочити цю прірву . . .

Проте наперекір всім неймовірним засобам сатанічного режиму інколи проривалась гребля, і ми говорили душею до душі. Грілось серце, і на хвилину зникав кошмар жахливої дійсности. А в міжчасі по принишклих вулицях зацькованого міста пролітав хижо „чорний ворон", і на сліпих рейках стояли забуті „теплушки" з людьми, приреченими на повільну смерть. Свідомість безпощадно сверлила мозок: „Сьогодні вони, завтра ми". Здичавіле місто й ціла країна наче знітились у болізному скорчі, а цілий світ здавався величезною машиною, якої механізм порушувавсь за законом недоцільности людських жертв і терпіння.

Та серед цього мряковиння смерти і душевної заглади мерехтів слабенький вогник життя: ми „без надії таки сподівались" і споглядаючи на захід, наївно вірили, що звідтам прийде сила розбити двері тюрми. Віра в західний світ і в наших людей, що „роблять роботу" в країнах, де людям вільніше, була невиясненою мрією й бажанням народу, цілої України, що згаряла в страснім вогні большевицьких катувань. Вістка про створення українського уряду в одному із західних міст і про об'єднання всіх українських партій передавалась довірочно по цей і той бік Збруча.

Пам'ятного ранку 22. червня 1941. р. на Львів упали німецькі бомби. Конфлікт прийшов нагло і в хвилині, коли всі найменше цього сподівались. По десяти днях до Львова вмашерувала сталевим походом німецька армія. За недовгий час ми зустрілись із нашими людьми, що прийшли із Заходу. Радісні зустрічі й привітання перейшли несподівано скоро в охолодження й розчарування. Між нами стояло відчуження вправді короткого часу, проте різного досвідом і способом життя. Ми ще не вспіли випрямити спини від тільки що скиненого вантажу і в наших душах ще ятрились недавні рани: „Совєтські люди" в кумедних одягах здавались нам ближчі і рідніші, як вигладжені чепуруни з заходу, бо ніщо не зцементовує людей сильніше, як терпіння і любов, що з нього народжується . . . Знов були „ми" і „ви" . . . „Ми", що перетерпіли більше і „ви", що жили легше . . .

Розчарування мало посмак пробудження після гарного сну. Тріюмфальна німецька армія з цілою відвертою брутальністю несла не визволення, а новий кнут і закріпощення . . . А наші люди, що виглядали нам дивно, трохи ґротескно і розгублено серед непередбачених фактів, скоро підбадьорились патріотично спрепарованими директивами з партійних верхівок, пішли на Схід кількома, а властне двома крайньо ворожими фронтами.

Німецька армія, а ще більш німецька безглузда політика скомпромітувала західну цивілізацію перед Сходом Европи, який зв'язував великі надії із тією цивілізацією. Наші люди, що намагались будувати Україну на свій особистий лад і за власною партійною рецептою, зруйнували віру в політичну зрілість і відповідальність тих, що повинні бути на висоті.

Десятиліття — довгий час в житті людини, короткий віддих в історії народів.

Для нашого спільного добра і в ім'я ідеалів, якими живуть і для яких вмирають найкращі сини нації, ми повинні зберегти мудрість з пройденого. Наші брати по той бік „залізної заслони" переходять страждання нелюдських експериментів. Падуть безчисленні жертви, ідучи на погній історії.

Ми віримо, що ядро залишиться здорове, щоб заплідинти нове життя. Вони вірять, що ми змудріли досвідом, серед нових обріїв відкриємо нові шляхи . . .

Чи будемо готові?

Жиди і фронт поневолених підсовєтських народів

З СССР надходять все нові вісті про щораз ширше розгортання нового наступу Москви проти поневолених нею народів, що, як і за попередніх років, почався на Україні, як головному і найдужчому „внутрішньому" ворогові імперії. За переклади і прихильні оцінки засуджених українських письменників попало білорусам і навіть одному російському поетові, за захоплення історичним минулим свого народу і за „буржуазний націоналізм" попало азербайджанцям. 2-го вересня Юнайтед Прес повідомило з Москви, що вже й узбекістанців б'ють за узбекський націоналізм. Голова Спілки Письменників Узбекістану А. Уйгун в московських „Известиях" визнає себе винним у „буржуазному націоналізмі" та обіцяє бути надалі кращим. Він пише, що головна його провина в „ідеалізації стародавнього феодального періоду" Узбекистану і всього часу перед включенням цієї країни до російської імперії. По суті, в усьому цьому нема нічого нового. Червона Москва, громлячи Україну, повторяла завше той погром за випробуваним на Україні зразком в усіх інших національних республіках СССР. З другого боку, український національний спротив Москві під совєтами завше підхоплювався іншими поневоленими народами, як зразок і гасло до їх власного спротиву. Єдиний фронт поневолених народів — це в СССР вже давно відома і самособою зрозуміла річ, хоч закордоном вона майже невідома.

Але ще менш відома закордоном участь у цьому внутрісовєтському фронті поневолених народів підсовєтського жидівства. Навпаки, досить поширена думка, що жиди — це підпора совєтського режиму, хоч ліпші представники жидівського народу в СССР склали свої голови і втратили свою особисту свободу за захист не тільки власної жидівської національної культури в СССР, але навіть й української, білоруської, та інших поневолених народів. Цікаво, що це недовір'я помітне було насамперед серед американських жидів. Тому не можна не привітати листа Ральфа Е. Семюела до Ню Йорк Таймсу в числі за 3. IX. ц. р., який пише:

„Ваша редакційна стаття „Український н а ц і о налізм" від 13 серпня дуже справедливо звернула увагу на утиски національних меншин в Совєтській Росії. Ви правильно кажете, що рівність народів в СССР тієї натури, яку описав Орвел: Великоросіяни „більш рівні" ніж усі інші. Але там є групи „менш рівні" і більш пригноблені, як пересічно. Певно, ні одній національній меншині не дозволено думати про реальне самовизначення або розвиток національної культури, незалежної своїм змістом. Самовизначення і культурна автономія зредуковані до права хвалити Сталіна і лінію партії їх власною мовою. Але деякі меншини не мають навіть цього права. Жидам, наприклад, не дозволено видати газети чи періодику жидівською мовою; жидівські школи закриті; жидівські письменники, також комуністи, зліквідовані. Не дозволена ні одна жидівська організація, за винятком кількох синагог. А вживання старогебрейської мови вже давно заборонене. Сама навіть думка, що жидівство в Росії має щось спільне з жидівством закордонним, розглядається як зрадницький „космополітизм" і „жидівський націоналізм".

Наведений вище лист до Ню Йорк Таймсу характеристичний тим, що вже й серед закордонного жидівства починають протиставляти Росії поневолені нею народи та починають розуміти, що місце жидів не біля трону антилюдської імперії, а в єдиному великому фронті поневолених народів. Ми не хочемо сперечатися з автором про те, кому більше насолила Москва, з кого більшу данину крови і поту взяла вона, бо головне, що — рано чи пізно — всіх б'є. Зліквідувала жидівську АССР п'ять років тому Кримсько-Татарську та інші республіки, а завтра може зліквідувати і — українську. Все це страшна правда!

Але пора вже всім поневоленим народам дійти до єдиного рятівного гуманного висновку, і замість плекати думки про „Фрі Раша", заходитися кувати великий визвольний фронт поневолених підросійських народів. Закордонні представники інших народів СССР вже давно це діло заініціювали. Було б цілком природно, коли б до цього великого діла пристали також і закордонні жиди. Усвідомивши помилки минулого, треба подолати його і піти вперед — до створення на руїнах тюрми народів вільного від будь-якого расизму і національного гноблення людського життя.

Іван Хмельницький.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТИ

2

Москва добре знає, що поневолені народи — навіть зовсім задурманені пропаґандою і терором, ізольовані від можливости бачити всю забріханість „ідеї" і системи —будуть відосередною силою в моментах зусиль і криз. Тому треба їх ослабити, знищити, зденаціоналізувати, можливо швидко підірвати їх моральну й біологічну силу.

З цієї потреби виходячи, в роки громадянської війни ЧК розстрілювало в кожному місті й селі „за контрреволюцію" згори визначений континґент. Для цього був організований голод в Україні. Для цього виконуються континґенти розстрілів і заслань аж до сьогодні й будуть виконуватись так довго, як довго існуватиме червоний Кремль і його змагання за пануванні над світом.

Щоб бути арештованим і покараним — не треба бути винним. Вистарчає не бути тим, що нищить свою поневолену країну. Тоді одного дня він підпадає під якусь „кампанію": саботажист, член „Просвіти", має родичів закордоном, говорить своєю мовою, а не мовою Леніна — отже „націоналіст", вважає свій нарід окремим від московського, не захоплюється своїм вогким помешканням і т. д.

Безчисленна армія шпигів слідкує за кожним і доносить про кожен крок і слово кожної людини, щоб, коли прийде арешт, на вулиці жахливої установи виготовити „акт обвинувачення".

Моє місто і моя хата.

До революції місто Вінниця було одним з тих чудових міст України, де жилося легко і в достатку. Це був край, де все багатством дише, де ніколи не відчувалося недостачі в харчах, хоч і царська Росія багатіла українськими скарбами.

Положене в південно-західній Україні, де високо розвинуте рільництво, садівництво, скотарство й особливо плекання цукрового буряка — воно мало всього доволі. Місто було центром осідку власників цукроварень, яких було навкруги Вінниці понад 65.

Чепурненькі домики над річкою Буг прикрасили місто після 1900-х рр. — років економічного розвитку.

Під час національно-визвольної революції багато української інтеліґенції співпрацювало з урядом Української Держави і бились в рядах армії.

Під час Зимового походу багато українців виїхало з міста, однак чимало інтеліґенції залишилося, повіривши обіцянкам большевиків, що нікого не будуть репресувати і взяли участь у відбудові краю.

Але населенню Вінниці довелося швидко за ці обіцянки й свою легковірність дорого заплатити. 1921-22 рр., після закінчення війни з Польщею всі офіцери б. царської армії, багато чиновників, більшість священиків, військовики, що були в українській армії, чи співпрацювали з нею, члени культурно - освітнього т-ва „Просвіта", були заарештовані і розстріляні ЧК.

ЧК улаштувало у Вінниці т. зв. „інтернаціональне кладовище", де що ночі розстрілювано сотки людей. Друге місце розстрілів був ярок за католицьким цвинтарем і цегельнею. Так почалась відбудова країни після війни.

За роки „большевицького господарювання" гарні будинки міста не ремонтувалися, не фарбувалися і занепадали. Перші кілька років „мирного будівництва" були достатні, щоб місто уявляло сумну картину запущення і пригноблення. У Вінниці за большевиків, особливо після скасування НЕП-и, стала занепадати торгівля. Це місто було перетворено на великий центр збирання різних заготівель. Тут був осідок „Заготхудоби", „Експортхліба", „Заготзерна", „Ц у к р о т р е с т у", „Заготптицепром-у", „З а г о т шкірсировини", „Заготльон", „Заготкінь", і ще кільканадцять обласних контор по примусовій заготівлі, обов'язковим поставкам хліба і різноманітної сировини, яку селяни мусіли здавати майже даром, не одержуючи теж нічого за виплачені їм гроші.

В наслідок такого хижацько-грабіжницького ставлення до селянства, а також завдяки колективізації, а головне завдяки свідомому плану, у вінницькій області, як і в інших областях України у 1932 р., а особливо 1933 настав страшний голод з численними випадками людоїдства, яке особливо було поширене в Бабанському районі. Це було страшне пекло нечуване в світі: 8 мільйонів людей вмерло від голоду, створеному в пляновому порядку, в найбільше у світі багатій на хліб державі.

Працюючи в обласній конторі державного банку, мені довелося опрацьовувати документи по фінансуванні діяльности контори „Експортхліб".

В ті роки „Експортхліб" продав на зовнішні ринки по надзвичайно низьких демпінгових цінах мільйони тон пшениці й цукру.

Сотні тисяч тон хліба, відібраних у селян, лежали на державних складах і елеваторах, або гнили вздовж залізничих ліній.

Хліб і цукор вивозилося закордон для підриву „капіталістичних держав", для зросту безробіття серед закордонних робітників і таким чином провокування серед них штучного незадоволення.

Кривавий уряд московського Кремля був подібний до злої мачухи, що відбирала у свойого нелюбого пасинка — українського селянина, останній хліб, свідомо засуджуючи його на знищення.

1932-33 — це роки голодної смерти і роки найбільшого росту політичної свідомости українського селянства, яке разом з робітництвом стають у заховану опозицію до большевицького свавілля. Большевики знали, що це буде. Знали, що зорганізований голод відкриє очі українським масам на справжні цілі Кремля. Але їм вже був час починати війну за „соціялізм в одній країні", тобто за русифікацію територій, що входять в склад СССР і вони почали відкрите нищення всіх поневолених народів, а в першу чергу українського. 8 мільйонів вмерло з голоду. Кольосальне досягнення! А решта стала незадоволена, податлива на пресію уряду. Це полегшувало діяльність „совєтської справедливости". Починаються хвилі нечуваних арештів. Тисячі й тисячі людей заарештовують, і вони зникають в далеких таборах або пекельних ямах Вінниці чи інших міст.

Я. Шумелда

СУЧАСНА ІНФЛЯЦІЯ

(Її джерела та розміри інфляційної загрози в майбутньому)

VIII.

Складна аритметика й сила виробництва ЗДА

Приблизний баланс народного господарства в бюджетовому році 1951-52 на підставі попередніх наших підчислень виглядав би слідуюче:

1. 70% суспільного продукту для потреб населення;
2. 10-20% для оборони;
3. 15% для капітальних робіт;
4. 5-7% дібр і послуг для адміністративно-державного апарату. Про них не було мови вище, бо є для кожного ясним, що не можна одного дня замкнути всі державні установи.

Ми бачимо, що в парі з тим як відсоток зброєнь буде зростати від 10% літом цього року до 20% весною 1952, зростатимуть труднощі в тому, щоби всі видаткові позиції примістити в стовпі суспільного продукту, що очевидно не може виносити ні більше ні менше, а 100. Значною допомогою на найближчі місяці будуть наявні зараз великі запаси готових товарів. Та їхньої ролі не можна перецінювати, бо вони будуть вичерпуватися. Ці запаси є до деякої міри вже збалансовані та мають проти себе таку від'ємну позицію як те, що зброєння забирають зараз нерівномірний відсоток різних дібр, а зокрема багато металів, що є основою виробництва не лише воєнного приладдя, але також цілого ряду тривалих продуктів для широкого вжитку населення. Високе запотребування заліза та сталі в галузі оборонного сектору літом цього року зменшило доставу тих сирівців для фабрик особових авт, телевізій, роверів і т. п. на 20-37%.

Приходиться щераз, з більше суворим та безоглядним наставленням, переглядати різні видаткові позиції зі суспільного продукту. В зброєннях міняти щось — важко. Сильний натиск на споживача через нові податки чи скріплення різних форм ощадностей може зменшити закуп дібр і послуг населення на 2-3%. Щоби добитися до більшого зменшення цієї позиції треба би раціоналізації всіх дібр і послуг, але вона на мирний час у ліберальній країні не підходить. Зменшувати видатки на капітальні роботи теж не має відваги. Зробити це — це дати сильний удар по зброєннях та по господарській силі країни в недалекому майбутньому. Видатки на адміністративно-господарські послуги вже визначено за найнижчим рівнем в останніх роках.

Чи є якийсь інший вихід? Чи можна знайти якусь іншу розв'язку?

Вихід лише по стороні сильного збільшення суспільного продукту. Лише, поширивши хату, можна буде в ній без труднощів примістити та задоволити всі підростаючі діточки.

В господарстві ЗДА лежать ще могутні, невикористані енергії. Найкращим доказом є те, що в багатьох галузях виробництва дібр не досягнено ще найвищого рівня з II-гої світової війни. Коли ми візьмемо до уваги, що тоді працювало для армії чи було під зброєю майже втроє стільки людей що зараз (1944 — 11,260.000, літом 1951 — 3,250.000), та що в останніх п'яти роках господарська розбудова проходила на високому рівні, то ми дістанемо образ тих великих резерв технічної і людської сили, що лежать ще невикористані.

До диспозиції лежать маси грошевого капіталу. Труднощі по стороні сирівців, з яких значний відсоток відпливає далі на творення стратегічних запасів. Деяке відпруження в цьому критичному місці прийде вже в найближчих місяцях, коли виявляться вже великі інвестиції в сировинну базу, що відбулися в другій половині 1950 і в першій половині 1951 року. Подібно впливатимуть великі імпорти сирівців, що мали місце у згаданий вище час. Звільнення кавчуку та гуми від дотеперішніх суворих регуляційних приписів може бути в цьому напрямі добрим симптомом.

В складній проблемі сирівців ще слово за Вашингтоном. Він мусить знайти якийсь компроміс між потребами сирівців для стратегічних запасів і зброєнь з одної сторони, а цивільної продукції з другої. Від цього рішення залежатиме чи цей найбільше приманливий шлях виходу з аритметичних, а що важніше і господарських, труднощів буде можливий. Інша дорога веде одиноко через знижування життєвого стандарту населення.

Зміни по стороні гроша та кредиту

В галузі гроша та кредиту дещо проріджуються чорні, олов'яні хмари. Тут інфляційні енергії, які пішли назустріч затрівоженому консументові в минулому, відпливають або їх заковується у важкі кайдани державної контролі.

Найглибшим запіллям всіх інфляційних забурень в ЗДА після II-гої світової війни був надто високий стовп гроша та банкових депозитів. Зависоке було зокрема його відношення до суспільного продукту. Так для прикладу в 1949 році всі роди гроша та банкових депозитів виносили 66,2% всього суспільного продукту, коли в 1929 році цей відсоток був лише 22,1, а в 1933 році 33%.

Насичене інфляційними бактеріями відношення подажі гроша до щорічного суспільного продукту в ближчих роках покращає. Коли не буде нових емісій грошей, а депозити будуть підноситися нормально, ми дістанемо приблизно слідуючі реляції: 1951 (повний календарний рік) 57,1, а 1952 — 54,3%. Пі впливом безперебійного зросту суспільного продукту, в цьому випадку байдуже чи під впливом дійсного збільшення щорічної продукції дібр і послуг чи з причини нової його переоцінки під впливом інфляції, протягом найближчих кількох років це відношення могло б дійти до 30%, що є нормальним для господарства ЗДА.

Подібні, опозиційні до інфляції зміни відбуватимуться теж в галузі федеральних боргів. Сама сума боргів (в грудні 1950 — 256,7 міліярдів) справді не виявляє спаду, але весь борг стає легшим. Пропорційно до того, як під впливом інфляції зменшувалася вартість доляра, зменшувався тягар державного боргу. Одночасно мінялося його високе відношення до щорічного суспільного продукту. І так, коли федеральне в 1946 році виносило 160% суспільного продукту того ж року, що означає що вся людність ЗДА мусіла б більше як півтора року працювати виключно на сплати державних залеглостей, то вже в 1948 менше як рік, в 1950 біля 10-ти місяців, в 1951 дев'ять з половиною, а в 1952 менше як 9 місяців. В 1952 році теперішній федеральний борг може наблизитися до рівня, коли він лише на 20% буде вищий за той, який залишився як спадщина громадянської війни в шістдесятих роках минулого століття.

Деякою загрозою для грошево-кредитової системи ЗДА в майбутньому можу бути велика армія долярів на чорних ринках та в посіданні мільйонів ощадників закордоном. Це гроші, які відпливали з цієї країни цілими десятиліттями. Їх сума збільшилася значно в роках після II-гої світової війни і можна припускати, що вона виносить зараз біля 6,000.000.000 долярів. Коли б під впливом нової інфляції комусь вдалося значну частину тих грошей кинути знову на ринок ЗДА, то це без сумніву дало б від'ємні наслідки на господарство.

Федеральні агенції держать вже тепер цупко у своїх руках віжки кредиту. Це означає, що й на майбутнє консумент, купець чи продуцент не дістануть кредитів, які розбурхували б інфляцію.

Щоби дістати союзника для нової паніки населення мусіло б сягати по свої ощадності. Відомо, що кожна людина робить це нерадо. Зрештою й цей канал федеральні агенції могли б зменшити або замкнути через відповідні розпорядження.

Не має теж підстав припускати, що нову інфляційну енергію зможе дати збільшений під впливом воєнної індустрії суспільний дохід. Вашингтон вже обчислив, що протягом бюджетового року 1951/52 персональні приходи збільшаться на 15-20 міліярдів в порівнянні з біжучим роком та приготовляє цілу систему заходів, щоби спрямувати їх в русло ощадностей і податків.

Загроза в галузі кредитів могла б прийти від дефіцитів в біжучому федеральному бюджеті. Висота запланованих видатків і труднощі з джерелами приходів підтверджували такі побоювання, але є одночасно підстави припускати, що оборона не зужиє цього року повністю тих сум, які призначено для неї. Тоді, подібно як і в попередньому бюджетовому році, на місце заповідженого дефециту з'явиться додатне сальдо.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

„УКРАЇНСЬКА МОВА В ШКОЛІ"

У Києві вийшов з друку перший номер науково-методичного журналу „Українська мова в школі", який є органом міністерства освіти УССР. В першому числі вміщені такі статті: „Праці И. В. Сталіна з мовознавства і чергові завдання науки про мову на Україні" Л. А. Булаховського, „И. В. Сталін про загально-народню мову і діялекти" Ф. Т. Жилка. „Порівняльно-історичний метод у мовознавстві" О. С. Мельничука. Крім того в журналі є відділ „Методика" та розділи „Обмін досвідом", „Консультація", „Хроніка".

(„У. Д.").

В. П-ко

З ОДНОГО ЛИСТА

„Щитаємось членами Толстовського Фонда"

Відомо, що у кожній великій фабриці з необхідністю бувають відпадки. Одні відпадки ні нащо непридатні й їх викидається. А інші часто надаються до дальшої перерібки...

Наш Український Народний Фонд — є сьогодня розмірно велика „фабрика". Він пішов глибше в гущу народну, ширше охопив масу українську і нині денно приходять до Фонду десятки листів із Датком Національним. Але не тільки з Датком, а й з добрим словом, із заохотою до праці і зі зрозумінням тої праці.

Одначе, і у Фонді, як у великій фабриці, трапляються відпадки. Відпадки, яких, одначе ,не можна легковажити. Навпаки, варто до них добре придивитися і мати на оці в дальшій роботі.

Перед нами — невеликий лист. Лист, що прийшов у зворотній коверті УККомітету, себто від людини, що має якусь стичність із українською справою, з нашими громадянами, часописами чи організаціями.

Наводимо цього листа. Писаний він доброю українською мовою, майже цілком грамотно. Має повний підпис і адресу.

Звучить так:

„Шановні Друзі. Недавно я отримав від Вас листа, за якого щиро дякую. (Очевидно лист із Закликом Фонду — В. П-ко). Але хочу Вам сказати, я уже рік, як член Толстовського Фонду в Нюарку. Це є руский комітет і для нас зі східної України дуже багато цей комітет допоміг. Дуже багато наших людей перевіз цей Толстовський Фонд. Поперше, він допомагає знайти працю, 2) кормили, 3) давали кімнати для спання і їсти, поки чоловік не знайде праці, або вони самі. Отже, на жаль, я уже ось рік, як член Толстовського Фонду і дуже дякую цим людям! Бо вони навіть і грішми давали допомогу, а коли заробив, то потрошки віддавав. У них немає розділу чи ти українець (а українців найбільше перебувало там у них, ніж руских). Отже я не можу Вам давати членських грошей, бо я, як і інші брати мої українці, щитаємося членами Толстовського Фонду.

З привітом **В. Ч.**

Дописка: Мені жаль, що я не пізнав нічого за Український Народний Фонд зпочатку, але тепер я не можу там кидати та до другого вступати".

Отже — під усіми оглядами цікавий документ. Документ доби. Чоловік зі Східної України, сам себе визнає українцем і, як видно з листа, вчився в українській школі.

І разом з тим, „Толстовський Фонд! При чім не як засадниче і вороже протиставлення Українському Фондові, а лише за принципом — „єто всьоравно". Зачіпився раніше за Толстовський Фонд, значить слава Богу. „Кормлять і роботу шукають". Зачіпився б скоріше за Український Фонд, — було б друге добре.

Типовий продукт большевицької політики: „національна по формі — соціялістична за змістом". Соціялістична, — читай інтернаціональна, читай — практично: російська. Подібних людей доводиться зустрічати серед нової східньо-української еміграції немало. В. Ч. сам пише: „а українців найбільше перебувало там у них..." І дивуватись надзвичайному педагогічному мистецтву большевиків.

Один з численних прикладів: молодий чоловік, студент високої школи, народився у Полтаві, батьки — українці, скінчив українську десятирічку у тій же Полтаві і, разом з тим, строго кажучи, національно несвідомий. На проф. Грушевського каже — проф. Грушецький, а що Петлюра не бандит, а національний герой — із здивуванням і з певним недовір'ям довідується доперва тут, на еміграції.

З огляду на те все, щодо майбутнього політичного устрою СССР, програма:

„Широка страна моя родная" — майже не викликає заперечень.

Словом, матеріял для майбутнього плебісциту — першорядний. Сталін — приготував, Толстовський Фонд — підогрів, а Керенський-Абрамович — готуються „скапіталізувати".

Зустрічаюсь з новою східною еміґранткою, — молодою дівчиною, донькою замученого видатного українського поета й ученого. Сипле цітатами з російських поетів та письменників.

— А чому ж не з українських?

Зашарілася. Знаєте, у нас, в десятирічці, був прекрасний учитель російської літератури. Надзвичайно цікаво викладав, захоплював.

— А української?

— Бачите, українська була у нас якось в загоні. Яких дві години на тиждень, а російська — п'ять і шість. Український професор завжди якийсь нецікавий, заляканий, прибитий. А російський — лев. Дуже нам, дівчатам подобався.

Ото ж — звідси недалечко й до Толстовського Фонду. „Толстовський Фонд"... Що йому закинеш? Чисто гуманітарна, допомогова організація. „У них немає розділу чи ти українець" — пише громадянин В. Ч.

І справді, мовляв: „какая разніца"? Вони так і пишуть в „Новому Русскому Слові", коли має причалити до Ню Йорку пароплав: „ожідаються слєдующіє русскіє ДіПі". Між тими ДП — 75 відсотків — „енків", але це не заважає, мовляв: „ми політікі не дєлаєм". Идуть на пристань. Привітно зустрічають: „добро пожаловать!" Везуть на фарму, „кормлять".

Цей перший момент, коли зганяний совєтський ДП ступає на поріг світового міста, — не забувається. Ціле життя пам'ятає того, хто простягнув йому помічну руку.

І ось тут нам, українцям, особливо нюйорським українцям, є чого повчитися. Діпівська перселенська нужда, ота потреба першої помочі ,не раз стукалася в наші двері, в двері українських установ та організацій. Але ми, українці, таки часом дивимось вузенько і ставимось черственько. Далі розмов справа не пішла.

А воно все має свої наслідки:

— „Я не можу вам давати членських грошей, бо я, як і інші мої брати — українці, щитаємось членами Толстовського Фонду"...

● **На диспут із Совєтами** виїжджає на конференцію в Сан Франсіско делеґація Південно-Корейської Республіки, яка офіційно не була запрошена до участи в конференції.

● **Пані Ева Перон, жінка президента Арґентини** Хуана Перон, не може бути кандидаткою на становище віцепрезидента держави з уваги на свій вік. Вона має 29 років життя, а закон вимагає закінчення 30 років. Крім того, конституція вимагає 10 років активної діяльности кандидата, а право голосування для жінок в Арґентині запроваджене лише три роки тому.

Лист до Редакції

Авґсбурґ, 31 серпня 1951.

Прошу Редакцію „Свободи" вмістити в Вашому часописі наступне вияснення:

Американський щоденник „Ню Йорк Таймс", умістивши 17. серпня ц. р. мій допис, висланий від імени Інформаційної Служби Виконного Органу Української Національної Ради, зробив скорочення в згаданому обширному листі. Тому виникає неясність у трактуванні справи плебісциту в цьому дописі. З цієї причини наводимо те місце в листі, що не було видрукувано в „Ню Йорк Таймс", яке дає наш погляд на проблему плебісциту.

„Вони (росіяни — П. Ф.) забувають, що такий плебісцит санкціонував би беззаконне большевицьке завоювання як законне. Завойовані народи (напр. Україна, Грузія, Вірменія і ін.) мали свої вільно вибрані парляменти, які проголосили незалежність цих країв. Отже завоювання мало б своє міжнародне визнання. Коли б же однак дійшло до плебісциту ,то мали б бути взяті на увагу відповідно слідуючі факти".

(They forget to remember that such a plebiscite would sanction the illegal Soviet conquest as legal. The conquered nations (e. g. Ukraine, Georgia, Armenia etc.) had their freely elected Parliaments who declared the independence of their countries. Conquest would thus have international recognition. If, nevertheless, it would come to a plebiscite the following facts should be considered adequately:)

Пропаґатори плебісциту з російського боку не хочуть визнати демократичности і леґальности українського проголошення незалежности IV. Універсалом Центральної Ради 22. січня 1918 р. Слід пригадати, що в кінці грудня 1917 року відбулися в Україні вибори до Української Установчої Ради, які дали величезну перемогу для українських соціялістичних партій. Це були ті самі партії, що вели українську політику в Центральній Раді. Українська Установча Рада мала почати свою діяльність 8. травня 1918 року. Але влада П. Скоропадського, що прийшла після перевороту 29 квітня 1918 року, не допустила до скликання Української Установчої Ради. Однак факт Української Установчої Ради лишається в історії України. і це один із найсильніших арґументів з нашого боку проти російської пропаґанди за плебісцит.

З правдивою пошаною

Панас Феденко

● **Премієр консервативного уряду** Нової Зеландії Голланд, який два роки тому здобув перемогу над соціялістами, здобув нову перемогу на виборах до парляменту. Його Консервативна Національна Партія здобула не менше як 47 місць у парляменті, що має всього 80 місць. — Голланд заявив, що в цій перемозі сприяв виступ Тамеса Дюї проти загрози комунізму, який зробив ґубернатор Ню Йорку під час недавніх відвідин Нової Зеляндії.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **„Український визвольний рух в новіших часах"** — таку книжку О. Мартовича видала „Шкотська Ліга для Европейської Свободи". Тепер підготовляється найбільший досі збірник крайових матеріялів про визвольну боротьбу від 1945 р. за редакцією Р. Ільницького.

● **ОДУМ в Англії** розгортає свою діяльність. На останніх сходинах ОДУМ-у в Рочдель молодь різних політичних напрямків, в тому й сумівці, спільно дискутували про проблеми демократії.

● **Першу нагороду на конкурсі вітрин** в м. Шамокін (ЗДА) дістала українська крамниця. В конкурсі брали участь 200 крамниць.

● **89.800 українців мешкає в провінції Манітоба (Канада).**

● **Свято українського моря** відзначили українці в Німеччині урочистими зібраннями та вечорами, зокрема в таборі Кляйнкец б. Ґюнцбурґу та в таборі Фельдахінґ у світлиці ІМКА.

● **З цієї осені на університеті в Альберта (Канада)** почнуть викладати українську мову. Багато зусиль до цього приклав о. В. Сенишин та Інститут ім. св. Івана.

● **Районовий з'їзд Українського Військового То-ва на Сході Франції** відбувся 1. липня в Оден-ле-Тіш. З паризького центру приявні були голова Т-ва, ген. О. Удовиченко і, як делеґат Представництва ВО УНРади, ред. Р. Голіян.

● **66 священиків**, в тому 11 священиків-монахів, працює тепер в Українській Католицькій церкві в Зах. Европі.

● **Дев'ять українських студентів** закінчили паранський університет у Бразилії.

● **Національна Спілка Студентів Англії, Валії та північної Ірляндії** (НЮС) на своїх чергових загальних зборах 13-14 липня в Галі переважною більшістю голосів ухвалила визнати Українську Студенську Громаду у В. Британії (УСГ) репрезентативною організацією українських студентів цієї країни. Два представники УСГ брали активну участь у дискусіях щодо цього питання на згаданих загальних зборах.

● **Виграла фільмовий конкурс** українська дівчина Віра Свистун в Монтреалі на титул „Мис Роксани". Головна вимога конкурсу була: подібність до відомої голівудської зірки — М. Паверс. Віра дістала значну суму грошей, інші речі і безплатну вакаційну подорож на дві особи до Ню Йорку. Нею зацікавилися артистичні кола Монтреалу та ЗДА; проби її фотогенічности дали прекрасні наслідки.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАҐО, Ілл.

Успіх драмгуртка СУМА

До восьмої ще далеко, а люди вже поспішають до залі під церквою св. Миколая в Шікаґо. Це ж сьогодні там драмгурток Осередку СУМА Шікаґо-Північ, під проводом п. А. Степового, ставить п'єсу Марка Кропивницького „Дай серцю волю, заведе в неволю".

Драмгурток СУМА вже відомий шікаґовській публіці ранішою поставою драми Палиннча „В штабі УПА". Вже тоді драмгурток здобув собі успіх й признання з боку публіки. Тому й не диво, що сьогодні, в дні 19. серпня 1951, на поставу п'єси „Дай серцю волю" так вчасно й чисельно сходяться гості. Аж помітно, як простора церковна заля заповняється глядачами. Ось, — уже зайняті всі сидячі місця, — гості не перестають приходити, — ось уже багатьом доводиться стояти.

Восьма година й заля зовсім повна. Цим разом публіка дописала й прийшла точно. Вриваються оплески — це ж нетерпеливости. Гостям хочеться, щоб і драмгурток дописав і показав свою точність, але... він дещо спізнився. Та тільки вистава почалась, гості забули промах — маленьке спізнення, бо зразу, вже таки в першій дії, актори прикували увагу глядачів, викликали в них захоплення і, що більше, зуміли викликати живу реакцію між публікою а сценою. Особливо п. Богдан Білоус, що виконував ролю Івана, полонив душі присутніх. Він тільки з'явився на сцені, публіка зразу заходилась сміхом, і це так було крізь цілу виставу. Свою ролю він виконав справді по-мистецьки. За це його нагородила публіка бурхливими оплесками в другій дії. З неменшим успіхом відіграв ролю героя драми — Микити п. Палачнюк Василь, віддаючи уміло і з життям трагізм закоханого парубка, що покохав дівчину, яка його не хоче знати і через те він переживає і носиться з думкою про пімсту, але в рішальну хвилину немає в його сили піднести руку з сокирою на свого противника — Семена і кінчить життя в божевіллі. Видно було, що актор вповні усвідомлював собі й вповні схоплював душу Микити, про що свідчить справді природне відтворювання всіх актів душі, що можуть бути в людини, яка є в такому положенні як був Микита. І інші особи, як Одарка, Маруся, Семен вповні вив'язались з своїх роль. Не зовсім може дописали тільки збірні виступи дівчат і хлопців. Та поминаючи це, годиться признати успіх драмгурткові. А він таки був!

В бурхливих оплесках публіка висловлювала своє признання драмгурткові, подивляючи впевненість акторів на сцені, їх вжиття в свої ролі й добре розуміння самого тексту. Приємно вражала в поодиноких осіб чиста дикція і добра інтонація. Чимала заслуга в цьому їхнього режисера п. А. Степового, що вміло зумів розподілити ролі й кожному вказати на суттєві речі.

Віриться, що й надальше драмгурток СУМА захоплюватиме шікаґовську публіку.

П. К-на

ДІТРОЙТ, Міш.

Прогулянка Відділу СУА

Заходом 26 відділу СУА ім. Ольги Басараб в Дітройті відбулась дня 19. серпня ц. р. „Прогулька" до церковного городу „Понтіяк". З'їхались членки зі своїми родинами, запрошено також всіх виконавців програми з Дня Української Жінки. Щоб прогулька випала гарно і принесла ще якийсь дохід, влаштовано фантову льотерію. Підприємчивий Комітет під зарядом п. Кульчицької подбав за смачні українські страви, на які зложились членки. В городі застелено столи і всі присутні засіли до перекуски.

П-ні Хом'як згадала про всі старання, які були зв'язані з Днем Української Жінки і заявила, що наш Відділ доконав великого діла, бо успіх був моральний і матеріяльний. А найважніше, що разом спільно в гармонії працювали давні і нові імігранти.

Пані Березовська і п. Заблоцький, промовляючи від СУМУ, нав'язували свої думки до слів п-ні Хомякової, що давні і нові іміґранти повинні спільно працювати для кращої долі України. В тому самому дусі промовляли гості пп. Козаченко, п-ні Стисловська, д-р М. Крук, Дацко і Чупа. П-ні Климишин повторила ще раз свій відчит про „Значення української жінки" і закликала присутніх українських матерей, щоб виховували своїх дітей в релігійному й українському дусі, щоб навчили своїх дітей любити і шанувати свою традицію. П-ні Ганиш закликала присутніх, щоб зложили даток для хорих українців в Німеччині. Збірка принесла $30.08. Зложили: Рудий $2, по $1: Хомяк, Кобаса, Козак, Мелимука, Ганиш, Заблоцький, Чорній, Васько, Чупа, Дидів, Солодкий, Польова, Стисловська, Козаченко, Хибінський, Худик, д-р М. Крук, Березовська, Кульчицька, Крук і К. Кобаса. Чистий дохід з Прогульки в сумі $100 вислано для хорих українців на туберкульозу в Німеччині.

Ст. Заплітна, секретарка.

ТОРОНТО, Онт.

Свято Зброї

Щоб гідно відзначити 32 річницю славного походу Українських З'єднаних Армій на Київ-Одесу в серпні 1919 року, представники українських ветеранських організацій відбули кілька своїх засідань за участю генералів В. Сікевича і М. Садовського та полк. О. Кузьмінського і вирішили наступне:

1. Свято Зброї відбудеться 16. вересня в Авдиторії УНО, при 297 Каледж вулиці.

2. Свято влаштовують всі ветеранські організації під почесним патронатом.

3. Чистий дохід призначений для потребуючих допомоги ветеранів Українських Визвольних Змагань.

4. До святкового комітету вибрано: д-р С. Росоха — голова, Ю. Гуменюк, заступник, інж. В. Озаркевич — секретар, В. Бибик — скарбник, С. Теребуш — зв'язковий, П. Бігус, член.

5. Святочні реферати виголосять: полк. О. Кузьминський, що недавно прибув до Канади з Европи і сот. О. Станімір, як учасники походу.

6. В концертовій частині візьмуть участь українські мистецькі сили.

Закликається все українське громадянство міста Торонта і околиці, а передусім українську молодь, щоб своєю участю в цьому так величавому святі гідно відзначити і вшанувати найсвітліший момент визвольних змагань українського народу.

Святковий Комітет

● Гелікоптер у полюванні на китів буде застосований у південному Тихому Океані. Флотилія з 17 німецьких суден відпливає з Кіль під панамським прапором, маючи на борту головного судна гелікоптер, завданням якого буде провадити розвідку за китами і радіювати про наслідки команді флотилії.

ЗБРОЄНЕВІ ТРУДНОЩІ ФРАНЦІЇ

Париж. — Французький уряд побоюється, що він не зможе дати призначеного йому вкладу в оборонну підготовку Західної Европи та буде змушений зменшити свою продукцію зброї, якщо вміжчасі Злучені Держави не допоможуть йому розв'язати критичне запотребування на вугілля та якщо він не одержить відповідної аліянтської допомоги — для протикомуністичної війни в Індо-Китаю. Ці проблеми видвигне французький міністер закордонних справ Роберт Шуман на найближчій конференції „трьох великих" у Вашинґтоні та опісля на конференції Атлантійської Ради в Оттаві в Канаді.

КРИТИКУЮТЬ СУДДЮ З ГАВАЇВ ЗА НИЗЬКУ ПОРУКУ ЗА КОМУНІСТІВ

ВашинҐтон. — Сен. Джозеф К. О. Магоні, голова сенатської комісії для Гавайських справ, гостро накинувся на суддю з Гаваїв за те, що він присудив низьку поруку на сім арештованих комуністів. Федеральний суддя, Делберт Е. Мецґер, назначив по $5'000 поруки, хоч комісар Злучених Держав домагався по $75,000. Серед арештованих Федеральним Слідчим Бюром комуністів, перебуває Джек В. Голл, провідник робітників на плянтаціях цукру й прибережних робітників. Його випущення на волю за низькою порукою дасть йому спроможність взяти участь у нарадах для вкликання страйку саме тоді, коли переговори між юнією і підприємцями вже закінчені. Він не погодився на умови й наказав робітникам страйкувати. — З Гонолулу наспіли вісті, що федеральна судейська лава поставила в стан обвинувачення арештованих комуністів за змову для насильного повалення уряду. Водночас судейська лава зажадала підвищення поруки, накладеної суддею Мецґером.

ЧЕРВОНІ СКОНФІСКУВАЛИ БРИТАНСЬКУ ПЕРЕГОНОВУ ПЛОЩУ В ШАНХАЇ

Гонґ-Конґ. — Офіціяльна комуно китайська агенція повідомила, що червоне управління Шанхаю „перебрало на власність" відому там перегонову площу, вартість якої виносить кілька мільйонів долярів та яка була своєрідним символом західного стану посідання в цій далеко-східній метрополії. Площа була власністю перегонового клюбу, більшість акцій якого була в британських руках. В повідомленні про перебрання власности містом нічого не сказано про будь-яку рекомпенсату. Площа має бути перебудована в публічний парк.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, подає до відома своїм членам, що місячні збори відбудуться в суботу, 8. вересня, в год. 7. ввечорі, в домівці Укр. Клюбу при 847 N. Franklin St. Проситься тих членів, які одержали книжечки для розпродажі, принести за них належитість. Довгуючих членів проситься вирівняти залеглости. — В. Василюк, гол.; О. Ґрималяк, скарб.; П. Іваш, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.—Мітинґ Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, відбудеться в неділю, 9. вересня, в год. 5. пополудні, в церковній галі. Просимо членниць, місцевих і позамісцевих, прийти на цей мітинґ, бо є багато важних справ до полагодження. — К. Шурґот, предс.; Х. Бялецька, кас.; С. Гунька, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, дає до відома всьому членству, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. вересня, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 843 N. Western Ave., в год. 12:30 пополудні. Приявність на зборах всіх членів й членниць є конечно пожадана. — Ф. Васильовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Триквартальні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, відбудуться в пятницю, 7. вересня, в год. 8. ввечорі, в У. Н. Домі, 216 Гренд вул. Проситься членів прийти, бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 9. вересня. Проситься всіх членів прибути. Особливо пригадуємо тим членам, що довгують, щоб конечно явились і вирівняли залеглість, бо інакше будуть суспендовані. — Т. Малик, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Ю. Сеник, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8. вересня, в год. 8-ій ввечорі, при 7-мій вулиці в церковній залі. Проситься прийти на означений час. — Малецький.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 9. вересня в год. 2. пополудні в домі Лісного. — І. Шеґера, предс.; Л. Мартинчук, кас.; М. Лісний, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 4. вересня 1951 р. померла
ПАЗЯ СВІТНИЦЬКА,
членкиця Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союзу в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Покійна походила зі села Завадка, пов. Сянок. Полишила в смутку мужа Петра, сина Петра, доньку Анну, 2 внуків, невістку і зятя.

Похорон відбудеться в пятницю, 7. вересня, в год. 9. рано, з погребового заведения Івана Ковальчика, 129 Grand St., до укр. гр.-катол. церкви св. Петра й Павла, а відтак на цвинтар Holy Cross в Арлінґтон, Н. Дж. — В. Ій П.! Секретар.

Дня 27. серпня 1951 р. померла в 62. році життя
МАРІЯ СЛАВИЧ,
довголітна членкиця від. 333 У.Н. Союзу в Berwick, Pa.

Покійна походила зі села Шанурівці, пов. Турка. Оставила в смутку мужа Максима і 8 дітей. — В. Ій П.!

✝

Ділимось сумною вісткою з приятелями і знайомими, що дня 14. серпня ц. р. в Нюрнберґу (Німеччина) помер
бл. п. інж. ОМЕЛЯН РЕЙНАРОВИЧ.

Покійний народився в Трійчицях, пов. Перемишль. Після закінчення гімназії в Перемишлі студіював агрономію у Празькій Політехніці. На рідних землях працював як службовик „Маслосоюзу" в Стрию до 1939, а в 1939—44 рр. як референт Укр. Допом. Комітету в Перемишлі. В 1945—51 рр. ділив долю інших укр. скитальців у таборах Карльсфельд, Міттенвальд і Нюрнберґ. Покійного поховано на кладовищі в Нюрнберґу. Панахида по Покійному відправиться в неділю, 9. вересня ц. р., в год. 4:30, в церкві св. Миколая, в Шікаґо, а поминальне Богослуження 22. вересня ц. р., в год. 8. рано в тійже церкві.

РІДНЯ.

ПОДЯКА

Щиро дякуємо п. д-р Ю. Волинцеві, що добре і вміло провадив нашу справу та поміг нам бути звільненими з острова "Ellis Island."

Стефанія і Марія Гнатові.

ПОДЯКА

Сердечно дякуємо Католицькій Акції а передовсім п. д-р Б. Карпевичеві за його старання о звільнення нас з острова "Ellis Island".

Стефанія і Марія Гнатові.

ПОДЯКА

Панченкові Миколі, що жертвував 2 рази кров, яка була потрібна нашому Ромкові при двох операціях як теж Змійові Володимирові, що жертвував теж кров при другій операції, складаємо з глибини серця сердечну подяку. — Цієї жертви їм ніколи не забудемо!

Юлія, Євген Лисяки, (батьки)
Володимир, (брат)

ТАРЗАН, ч. 2669. На місці

„Який чор..." Вольф прикусив язика, побачивши голого малпочоловіка. „Гаразд Вольфе, продовжуй!" сказав Тарзан м'яко.

„Це Тарзан" — крикнув Вольф, пізнавши голос малпочоловіка. — „Я підозрівав, що ти спільник Чірама. Тепер я вже знаю це!"

„Так!" заверещав Вольф. Гаряча куля це певний лік на підслухування!"